BARREIRA PÉREZ

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT PHILIPPE LÉGER

fremsat den 6. juni 2002 [1]

1. Med henblik på at bidrage til etableringen af arbejdskraftens frie bevægelighed er det i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 [2] fastsat, at når en statsborger fra en medlemsstat ikke kan begrunde en tilstrækkelig lang tilknytning eller beskæftigelsesperiode i denne medlemsstat med henblik på at opnå ret til alderspension, skal der foretages en sammenlægning af de bidrags- og beskæftigelsesperioder, der er tilbagelagt af arbejdstageren i de forskellige medlemsstater.

2. I sådanne tilfælde beregnes den alderspension, som medlemsstaten skal udrede, på grundlag af forholdet mellem de forsikrings- og beskæftigelsesperioder, der er tilbagelagt af den berørte i denne medlemsstat. Pensionen betegnes som »den forholdsmæssige ydelse«.

3. I den foreliggende sag er Domstolen blevet anmodet om at foretage en fortolkning af begrebet »forsikringsperioder«, som dette begreb fremgår af forordningens artikel 1, litra r) og s), og artikel 46, stk. 2, med henblik på beregningen af en forholdsmæssig ydelse. Det drejer sig om at få fastslået, i hvilket omfang en fiktiv bidragsperiode, som ifølge den nationale lovgivning lægges til de faktiske bidragsperioder alene med henblik på at fastsætte alderspensionens størrelse, skal tages i betragtning ved beregningen af denne forholdsmæssige ydelse.

I — Relevante retsregler

Nationale bestemmelser

4. Efter gældende spansk lovgivning er retten til alderspension betinget af, at der er indbetalt bidrag i mindst 15 år, heraf mindst to år inden for de sidste 15 år forud for erhvervelsen af retten [3].

1 — Originalsprog: fransk.

2 — Forordning af 14.6.1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, som ændret og ajourført ved Rådets forordning (EF) nr. 118/97 af 2.12.1996, EFT 1997 L 28, s. 1, som ændret ved Rådets forordning (EF) af 29.4.1999, EFT L 164, s. 1 (herefter »forordningen«).

3 — Artikel 161, stk. 1, litra b), i den almindelige lov om social sikring, som ændret og godkendt ved kongeligt dekret nr. 1/1994 af 20. juni 1994 (BOE nr. 154 af 29.6.1994).

5. Alderspensionens størrelse afhænger af de bidrag, som den forsikrede har indbetalt, og af længden af de tilbagelagte perioder. Beløbet fastlægges på den måde, at der på de relevante basisbeløb anvendes følgende procentsatser:

— 50% for de første 15 år

— 3% for hvert yderligere år fra og med det 16. år til og med det 25. år

— 2% for hvert yderligere år fra og med det 26. år, hvor der er indbetalt bidrag, idet den samlede procentsats, der anvendes på basisbeløbet, dog ikke kan overstige 100 % [4].

6. Det antal år, hvori hver arbejdstager har indbetalt bidrag, fastlægges på grundlag af bidragsperioder fra den 1. januar 1967 og frem efter den nugældende almindelige ordning, i givet fald tillagt bidragsperioder efter de tidligere ordninger for alderdoms- og invalideforsikring og for gensidig arbejdsforsikring, som er blevet ophævet [5].

7. Der er i den anden overgangsbestemmelse i den ministerielle bekendtgørelse i stk. 3 fastsat følgende vedrørende bidragsperioder, der ligger forud for den 1. januar 1967:

»a) Bidragene medregnes på grundlag af de bidrag, der faktisk er indbetalt i perioden mellem den 1. januar 1960 og den 31. december 1966, til én eller begge førnævnte ordninger, men når bidragsperioderne falder sammen, tæller de kun som én.

b) Til det i litra a) nævnte antal dage, for hvilket der er indbetalt bidrag, skal der i givet fald lægges det antal år eller dele af år, der godskrives arbejdstageren i forhold til den alder, han havde nået den 1. januar 1967, efter følgende tabel [...]

4 — Lovens artikel 163.

5 — Artikel 9, stk. 4, i den ministerielle bekendtgørelse af 18.1.1967 om anvendelses- og gennemførelsesbestemmelser for alderdomsydelsen (BOE nr. 22 af 26.1.1967, herefter »den ministerielle bekendtgørelse«).

c) Antallet af dage i den bidragsperiode, der er omhandlet i litra a), i givet fald tillagt det antal dage, der svarer til de dele af år, der følger af tabellen i litra b), og de dage, for hvilke der er indbetalt bidrag efter den almindelige ordning for social sikring efter den 1. januar 1967, divideres med 365 med henblik på at fastlægge antallet af bidragsår, hvoraf procentsatsen for pensionen afhænger, og en eventuel del af et år ligestilles med en bidragsperiode på et fuldt år, uanset hvor mange dage delen omfatter.«

8. Den periode, der udtrykt i dage tildeles arbejdstageren i medfør af ovennævnte tabel, og som afhænger af den alder, arbejdstageren havde nået den 1. januar 1967, ligger på mellem 30 år og 318 dage for en arbejdstager på 65 år og 250 dage for en arbejdstager på 21 år.

9. Denne periode medregnes ikke ved fastlæggelsen af den minimumsperiode på 15 år, der er en betingelse for erhvervelse af retten til alderspension.

Fællesskabsbestemmelser

10. Ifølge forordningens artikel 1, litra r), betyder udtrykket »forsikringsperioder« med henblik på anvendelsen af forordningen »bidrags- eller beskæftigelsesperioder eller perioder med selvstændig virksomhed, der i den lovgivning, hvorefter de er tilbagelagt eller anses for at være tilbagelagt, betegnes eller anerkendes som forsikringsperioder, samt alle dermed ligestillede perioder, for så vidt de efter denne lovgivning anses for ligestillet med forsikringsperioder«.

11. Forordningens artikel 1, litra s), henviser med samme ordlyd til den nationale lovgivning for så vidt angår definitionen af udtrykkene »beskæftigelsesperioder« og af »perioder med selvstændig virksomhed«.

12. Når en person kun har ret til pensionsydelsen i en medlemsstat, såfremt de forsikrings- eller bopælsperioder, der er tilbagelagt i to eller flere medlemsstater, sammenlægges, bestemmer forordningens artikel 46, stk. 2, følgende:

»a) Den kompetente institution beregner det teoretiske beløb for den ydelse, som den pågældende ville kunne gøre krav på, hvis samtlige forsikrings- og/eller bopælsperioder, der er tilbagelagt i de

medlemsstater, hvis lovgivning arbejdstageren eller den selvstændige erhvervsdrivende har været omfattet af, havde været tilbagelagt i den omhandlede medlemsstat og efter den lovgivning, der gælder for den pågældende institution på det tidspunkt, da ydelsen skal fastsættes. Såfremt ydelsesbeløbet efter nævnte lovgivning er uafhængigt af længden af de tilbagelagte perioder, anses dette beløb for at være det i nærværende litra omhandlede teoretiske beløb.

b) Den kompetente institution fastsætter derefter det faktiske beløb for ydelsen på grundlag af det i litra a) nævnte teoretiske beløb efter forholdet mellem længden af de forsikrings- eller bopælsperioder, der er tilbagelagt efter den for institutionen gældende lovgivning forud for forsikringsbegivenhedens indtræden [6], og den samlede længde af de forsikrings- og bopælsperioder, der er tilbagelagt efter lovgivningen i alle de berørte medlemsstater forud for forsikringsbegivenhedens indtræden.«

II — Faktiske omstændigheder og retsforhandlinger

13. Ángel Barreira Pérez, der er spansk statsborger, er født den 10. oktober 1934 og har arbejdet i Tyskland og Spanien. Han gjorde i oktober 1999, i en alder af 65 år, krav på sin ret til pension.

14. Han har indbetalt bidrag for 4 051 dage i Tyskland, hvilket gør ham berettiget til alderspension fra den kompetente tyske institution. Han har ligeledes indbetalt bidrag for 5 344 dage i Spanien, dvs. mindre end minimumsperioden, der i denne medlemsstats lovgivning er fastsat til 15 år [7].

15. Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS), det organ, der forvalter den sociale sikring i Spanien, sammenlagde de forsikringsperioder, som Ángel Barreira Pérez havde tilbagelagt i Spanien og Tyskland. Med henblik på at fastsætte den pension, som han var berettiget til i Spanien, beregnede INSS det teoretiske beløb for ydelsen efter forordningens artikel 46, stk. 2, litra a). Til den bidragsperiode på 9 395 dage, der reelt var tilbagelagt i Spanien og Tyskland [8], tillagde INSS en fiktiv bidragsperiode på 3 005 dage, som tildeles arbejdstageren i medfør af den tabel, som er beskrevet i stk. 3, litra b), i den anden overgangsbestemmelse i den ministerielle bekendtgørelse.

16. INSS medregnede imidlertid ikke disse 3 005 dage ved beregningen af den forholdsmæssige ydelse. Det betyder, at perioden hverken lagdes til den bidragsperiode på 5 344 dage, der var tilbagelagt i Spanien, og som var opført i tælleren, eller til den

6 — Ifølge forordningens artikel 4, stk. 1, betyder udtrykket »risiko« den begivenhed, der giver anledning til udbetalingen af den pågældende sociale sikringsydelse. Det drejer sig således om den berørtes alder.

7 — Jf. punkt 3 ovenfor.

8 — 4 051 dage i Tyskland og 5 344 dage i Spanien.

bidragsperiode på 9 395 dage, der var tilbagelagt i de to medlemsstater, og som var opført i nævneren i den koefficient, hvormed det teoretiske beløb for alderdomsydelsen skulle ganges for at fastsætte den forholdsmæssige ydelse.

17. Det vil sige, at den koefficient, INSS anvendte på de teoretiske beløb, var 0,5685 i stedet for 0,6733.

18. Ángel Barreira Pérez anlagde sag til prøvelse af INSS' afgørelse om at fastsætte hans alderspension på dette grundlag.

III — De præjudicielle spørgsmål

19. Juzgado de lo Social de Orense (Spanien) udsatte sagen og forelagde Domstolen følgende to præjudicielle spørgsmål:

»1) Skal artikel 1, litra r) og s), [i forordning nr. 1408/71] fortolkes således, at det retlige begreb »forsikringsperioder« også omfatter sådanne perioder, hvor der ikke faktisk er indbetalt bidrag, men som efter de nationale bestemmelser i en medlemsstat medregnes med henblik på at fastlægge det antal år, hvor der er betalt bidrag, og som igen er bestemmende for det alderspensionsbeløb, der er fastsat i statens egen lovgivning?

2) Såfremt det første spørgsmål besvares bekræftende, ønskes det oplyst, om artikel 46, stk. 2, litra b), [i forordning nr. 1408/71] skal fortolkes således, at udtrykket »længden af de forsikrings- eller bopælsperioder, der er tilbagelagt efter den for institutionen gældende lovgivning forud for forsikringsbegivenhedens indtræden«, også omfatter sådanne fiktive bidragsperioder, der udgøres af perioder, der ligger før forsikringsbegivenhedens indtræden, men som i henhold til den pågældende medlemsstats lovgivning skal medregnes som bidragsperioder med henblik på fastsættelsen af alderspensionens størrelse?«

IV — Besvarelsen af spørgsmålene

20. Den forelæggende ret ønsker med spørgsmålene oplyst, om de 3 005 dage, der blev tildelt Ángel Barreirea Pérez i

medfør af stk. 3, litra b), i den anden overgangsbestemmelse i den ministerielle bekendtgørelse, skal medregnes ved beregningen af den forholdsmæssige ydelse.

21. Den forelæggende ret ønsker således oplyst, om disse 3 005 dage skal betragtes som en forsikringsperiode i den forstand, hvori udtrykket anvendes i forordningens artikel 1, litra r) og s), og i bekræftende fald, om de udgør en forsikringsperiode, der er tilbagelagt forud for forsikringsbegivenhedens indtræden, i den forstand hvori udtrykket anvendes i forordningens artikel 46, stk. 2, litra b).

Det første spørgsmål

22. For så vidt angår definitionen af begrebet »forsikringsperioder« i forordningens artikel 1, litra r) og s), fremgår det udtrykkeligt af bestemmelsernes ordlyd, at de udtrykkeligt henviser til de nationale lovgivninger.

23. Forordningen har, som Domstolen ofte har udtalt, i overensstemmelse med artikel 42 EF til formål at sammenlægge alle forsikringsperioder, der i de forskellige nationale lovgivninger tages i betragtning med henblik på at indrømme og opretholde retten til ydelser samt beregningen af dem. Forordningen fastsætter imidlertid ikke betingelserne for fastlæggelsen af disse perioder [9].

24. Domstolen har ved flere lejligheder fastslået, at der ved vurderingen af, om en bestemt periode kan anerkendes som en forsikringsperiode, skal henholdes til de betingelser, der gælder efter national ret, dog med forbehold for artikel 39 EF-42 EF [10].

25. Som Kommissionen med rette har gjort gældende, tilkommer det de nationale domstole at fortolke deres egen lovgivning inden for rammerne af traktatens bestemmelser om den frie bevægelighed for personer.

26. Under det samarbejde, som er indført ved artikel 234 EF, kan Fællesskabets retsinstanser ikke desto mindre forsyne de nationale domstole med relevante oplys-

9 — Dom af 12.5.1989, sag 388/87, Warmerdam-Steggerda, Sml. s. 1203, præmis 10, og af 4.10.1991, sag C-349/87, Paraschi, Sml. I, s. 4501, præmis 15.

10 — Dom af 15.3.1978, sag 126/77, Frangiamore, Sml. s. 725, af 9.12.1993, forenede sager C-45/92 og C-46/92, Lepore og Scamuffa, Sml. I, s. 6497, præmis 19 og 20, og af 7.2.2002, sag C-28/00, Kauer, Sml. I, s. 1343, præmis 26.

ninger om fortolkningen af fællesskabsretten og give dem mulighed for at fortolke den nationale ret og at fremkomme med en løsning af tvisten i hovedsagen.

27. Det skal først og fremmest bemærkes, at ifølge fast retspraksis kan en »ydelse anses for en social sikringsydelse, i det omfang den pågældende ydelse tildeles de berettigede uden nogen individuel bedømmelse af personlige behov, men efter lovbestemte kriterier, og hvor den vedrører en af de risici, der udtrykkeligt er anført i forordningens artikel 4, stk. 1« [11].

28. Det tilkommer de nationale domstole at undersøge, om hver enkelt af disse betingelser er opfyldt.

29. Henset til de oplysninger, som den nationale domstol har forelagt Domstolen, kan jeg med rimelighed antage, at den omtvistede bidragsperiode opfylder disse betingelser, og at den derfor er omfattet af forordningens anvendelsesområde.

30. Dels blev den omtvistede bidragsperiode tildelt Ángel Barreira Pérez, fordi han opfyldte de betingelser, der var fastsat i spansk lovgivning, dvs. at han havde indbetalt bidrag til en af de sociale sikringsordninger, der er omfattet af lovgivningen. Bidragsperioden blev fastsat på baggrund af hans alder den 1. januar 1967 ved hjælp af en tabel udarbejdet med henblik herpå, uden nogen bedømmelse af hans personlige behov [12].

31. Dels blev den omtvistede bidragsperiode tillagt de effektive bidragsperioder ved beregningen af Ángel Barreira Pérez' alderspension, som udgør en af de ydelser, der er omfattet af forordningens artikel 4, stk. 1.

32. Herefter ligger det fast, at der af INSS i sin helhed er blevet taget hensyn til denne bidragsperiode ved beregningen af pensionens teoretiske beløb, jf. forordningens artikel 46, stk. 2 [13]. Berettigelsen af denne medregning er ikke blevet bestridt af den spanske regering.

33. Det skal bemærkes, at ifølge forordningens artikel 46, stk. 2, beregnes det

11 — Dom af 10.3.1993, sag C-111/91, Kommissionen mod Luxembourg, Sml. I, s. 817, præmis 29 og den deri nævnte retspraksis. Det er i forordningens artikel 4, stk. 1, fastsat, at den finder anvendelse på enhver lovgivning om sociale sikringsgrene, der vedrører de ydelser, der er opregnet i bestemmelsen, herunder alderdomsydelser.

12 — Jf. punkt 4-8 ovenfor og forelæggelseskendelsen, s. 4 i den franske oversættelse.

13 — Jf. forelæggelseskendelsen, s. 8 i den franske oversættelse.

teoretiske beløb for ydelsen som samtlige forsikrings- eller bopælsperioder, der er tilbagelagt i de medlemsstater, hvis lovgivning arbejdstageren eller den selvstændige erhvervsdrivende har været omfattet af, havde været tilbagelagt i den omhandlede medlemsstat og efter den lovgivning, som den kompetente institution anvender på det tidspunkt, da ydelsen skal fastsættes.

34. Forordningens artikel 46 indeholder ikke nogen definition af begrebet »forsikringsperioder«. Domstolen har allerede fastslået, at der ved anvendelsen af denne artikel skal henvises til definitionen i forordningens artikel 1, litra r) [14]. Heraf følger, at de forsikringsperioder, der skal medregnes ved beregningen af det teoretiske beløb, er de bidrags- eller beskæftigelsesperioder eller perioder med selvstændig virksomhed, der i den lovgivning, hvorefter de er tilbagelagt eller anses for at være tilbagelagt, betegnes eller anerkendes som forsikringsperioder, samt alle dermed ligestillede perioder, for så vidt de efter denne lovgivning anses for ligestillet med forsikringsperioder [15].

35. Her finder jeg det vigtigt at bemærke, at den spanske regering og INSS ikke som svar på Domstolens spørgsmål herom under retsmødet har kunnet forklare, med hvilken begrundelse perioden var blevet medregnet ved beregningen, uden at den af den spanske lovgivning blev ligestillet med en forsikringsperiode.

36. Den spanske regering og INSS har især gjort gældende, at perioden ikke bygger på bidrag, der er indbetalt, og at den ikke medregnes ved erhvervelsen af retten til alderspension. At anerkende, at perioden kan betragtes som en forsikringsperiode, ville ifølge INSS og den spanske regering sætte balancen mellem de modtagne bidrag og de indbetalte ydelser over styr. Denne risiko forøges ved, at arbejdstagere, som har indbetalt bidrag til andre medlemsstaters ordninger mellem 1960 og 1966, ligeledes vil kunne få fordel af, at denne tillægsperiode medregnes på grund af alderen, og derved kan opnå en forhøjelse af den pension, som de kan kræve i Spanien, uden nogen modydelse til gengæld.

37. Denne argumentation kan imidlertid ikke rejse tvivl med hensyn til selve ordlyden af forordningens artikel 1, litra r), og artikel 46, stk. 2.

38. Jeg mener også, at denne argumentation modsiges af, at den omtvistede periode blev tildelt Ángel Barreira Pérez, fordi han havde indbetalt til en af de sikringsordninger, som var blevet ophævet ved indførelsen af den nationale ordning. Der

14 — Lepore og Scamuffa-dommen, præmis 17, 18 og 19.
15 — Jf. punkt 10 ovenfor.

ligger altså en tilslutning og indbetaling af bidrag til en social sikringsordning til grund for denne periode. Derudover fremgår det af den spanske regerings egne forklaringer, at tildelingen til arbejdstagere, som var blevet tilsluttet en af disse ordninger, af en fast periode, der bestemmes på baggrund af deres alder, havde til formål at sikre de rettigheder, som de havde opnået i henhold til disse ordninger, i kraft af de nye betingelser vedrørende længden af bidragsperioden og de ydelser, der var fastsat i den nye ordning [16].

39. Endelig bekræfter den spanske regering og INSS' argument vedrørende de skadelige finansielle konsekvenser ved et bekræftende svar på den forelæggende rets spørgsmål efter min opfattelse, at den omtvistede periode faktisk er blevet ligestillet med en forsikringsperiode i den nationale lovgivning, eftersom INSS ellers ikke ville have tøvet med at se bort fra den ved beregningen af det teoretiske beløb.

40. Henset til ovenstående bemærkninger foreslår jeg Domstolen, at det første præjudicielle spørgsmål besvares bekræftende, eftersom den omtvistede periode i henhold til den nationale lovgivning er blevet medregnet ved beregningen af det teoretiske beløb for alderdomsydelsen, jf. forordningens artikel 46, stk. 2, litra a).

16 — Især forhøjelsen af bidragsperioden til 35 år for at blive berettiget til en fuld alderspension. Se den spanske regerings bemærkninger, s. 7 i den franske version.

Det andet spørgsmål

41. Det drejer sig om at få fastslået, i hvilket omfang den omtvistede forsikringsperiode kan betragtes som tilbagelagt forud for forsikringsbegivenhedens indtræden, i den forstand, hvori udtrykkes anvendes i forordningens artikel 46, stk. 2, litra b).

42. Svaret på dette spørgsmål er efter min opfattelse indeholdt i Domstolens dom af 18. februar 1992, Di Prinzio [17]. Jeg mener som Kommissionen og sagsøgeren, at dommens resultat kan overføres til den foreliggende sag.

43. Domstolen blev i sagen forelagt en lovgivning, hvorefter en minearbejder, som i 30 år havde været beskæftiget som sådan, erhvervede ret til fuld pension, og såfremt han ikke havde været beskæftiget i 30 år som minearbejder, men dog i mindst 25 år, tillagdes han et antal supplerende fiktive år svarende til forskellen mellem 30 og antallet af faktiske beskæftigelsesår.

44. Domstolen var blevet anmodet om at udtale sig om de betingelser, hvorunder forordningens artikel 46, stk. 2, skulle finde anvendelse, og fastslog for det første, at det

17 — Sag C-5/91, Sml. I, s. 897.

fremgår af bestemmelsens ordlyd, litra a), at den kompetente institution skal anvende den i staten gældende lovgivning fuldt ud. Domstolen udledte heraf, at hvis alderdomsydelsen i henhold til lovgivningen skal beregnes ikke blot på grundlag af de faktiske og hermed ligestillede perioder, men også på grundlag af et vist antal supplerende fiktive beskæftigelsesår, skal disse supplerende år også tages i betragtning ved beregningen af det teoretiske ydelsesbeløb [18].

45. Domstolen udtalte for det andet, at hvor de fiktive perioder, der anerkendes af den gældende nationale lovgivning, ligger forud for forsikringsbegivenhedens indtræden, hvilket var tilfældet i denne sag, skal disse perioder medregnes ved beregningen af den forholdsmæssige ydelse [19].

46. Domstolen baserede dette på ordene »forsikringsperioder, der er tilbagelagt forud for forsikringsbegivenhedens indtræden«, i forordningens artikel 46, stk. 2, litra b) [20].

47. Domstolen udledte af afgørelse nr. 95 af 24. januar 1974 [21] fra De Europæiske Fællesskabers Administrative Kommission for Vandrende Arbejdstageres Sociale Sikring, såvel som af Domstolens dom af 26. juni 1990, Menzies [22], at de fiktive perioder, der alene blev medregnet ved beregningen af det teoretiske beløb, men ikke ved fastsættelsen af den forholdsmæssige ydelse, er fiktive perioder, *der ligger efter forsikringsbegivenhedens indtræden.*

48. Det følger således af Di Prinzio-dommen, at de fiktive perioder, der ifølge den gældende nationale lovgivning skal lægges til de faktiske bidragsperioder ved fastsættelsen af det teoretiske beløb for alderdomsydelsen, og som ligger forud for forsikringsbegivenhedens indtræden, skal medregnes ved beregningen af den forholdsmæssige ydelse.

49. I den foreliggende sag ligger det fast, at den omtvistede periode i overensstemmelse med den nationale lovgivning blev medregnet ved beregningen af det teoretiske ydelsesbeløb [23].

50. Jeg mener derfor i modsætning til den spanske regering og INSS, at denne omtvistede periode skal betragtes som tilbagelagt

18 — Dommens præmis 45.

19 — Dommens præmis 54 og 56.

20 — Dommens præmis 54 og 56.

21 — Afgørelse om fortolkningen af artikel 46, stk. 2, i forordning (EØF) nr. 1408/71 vedrørende »pro rata temporis«-beregning af pensioner, EFT C 99, s. 5.

22 — Sag 793/79, Sml. s. 2085.

23 — Jf. punkt 32 ovenfor.

forud for forsikringsbegivenhedens indtræden i den forstand, hvori udtrykket anvendes i forordningens artikel 46, stk. 2, litra b).

51. Det fremgår således af den anden overgangsbestemmelse i den ministerielle bekendtgørelse [24] og af forelæggelseskendelsen [25], at den omtvistede periode blev tildelt Ángel Barreira Pérez, fordi han havde indbetalt bidrag til tidligere gældende spanske sikringsordninger. Det ligger fast, at perioden blev beregnet i forhold til hans alder pr. 1. januar 1967 efter den tabel, der blev udarbejdet til dette formål. Denne periode udgør derfor en del af de rettigheder, som han har erhvervet ved at have indbetalt bidrag til disse ordninger. Perioden er således faktisk blevet tilbagelagt, inden den risiko, der er dækket af den ydelse, ved beregningen af hvilken perioden medregnes, dvs. den berørtes alderdom, indtræder.

52. I modsætning til det af den spanske regering og INSS anførte adskiller den omtvistede periode sig herved fra den i Menzies-dommen omhandlede periode.

53. Det drejede sig i den dom om en tillægsperiode, som havde til formål at forhøje ydelsen i tilfælde af forsikringstagerens tidlige invaliditet eller død, når denne var blevet ramt af uarbejdsdygtighed inden det fyldte 56. år. Den svarede til tiden fra den kalendermåned, hvor forsikringsbegivenheden er indtrådt, til den kalendermåned, hvor den pågældende fylder 56 år [26].

54. Denne tillægsperiode lå således efter forsikringsbegivenhedens indtræden, dvs. ved den arbejdsulykke, som ansøgeren om invalidepension blev udsat for, og hvorved han erhvervede ret til invalidepension.

55. Domstolen udledte derfor logisk set heraf, at denne tillægsperiode, som ikke svarede til nogen faktisk forsikrings- eller bopælsperiode i den pågældende medlemsstat, der var *tilbagelagt forud for forsikringsbegivenhedens indtræden*, skulle medregnes ved beregningen af det teoretiske beløb, men ikke ved beregningen af den forholdsmæssige ydelse [27].

56. I den foreliggende sag ligger de begivenheder, der ligger til grund for den omtvistede periode, dvs. indbetalingen af bidrag til en af disse tidligere gældende

24 — Jf. punkt 6 ovenfor.
25 — S. 4 i den franske oversættelse.
26 — Menzies-dommen, præmis 4.
27 — Præmis 11 og domskonklusionen.

sikringsordninger, på den ene side, og arbejdstagerens alder pr. 1. januar 1967, på den anden side, klart forud for den dato, hvor han opnåede den påkrævede alder for at kunne gøre krav på sin ret til pension.

57. Det forhold, at den omtvistede periode endvidere først blev tildelt Ángel Barreira Pérez på tidspunktet for erhvervelsen af retten, modsiger ikke denne vurdering. Den omtvistede periode adskiller sig på dette punkt ikke fra de faktiske bidragsperioder, der er tilbagelagt af arbejdstageren og medregnet af INSS ved beregningen af den forholdsmæssige ydelse. Det gjaldt derudover også for den fiktive periode, som blev medregnet i Di Prinzio-dommen.

58. Den omstændighed, at det ikke er muligt tidsmæssigt at fastsætte den omtvistede periode mellem den 1. januar 1960 og den 31. december 1966, således at den (delvis) kan falde sammen med forsikringsperioder, der er tilbagelagt i det samme tidsinterval efter lovgivningen i en anden medlemsstat, svarer efter min opfattelse til den situation, der omhandles i artikel 15, litra e), i Rådets forordning (EØF) nr. 574/72[28]. Det hedder i bestemmelsen, at dersom det tidsrum, i hvilket visse forsikrings- eller bopælsperioder er tilbagelagt efter en medlemsstats lovgivning, ikke kan fastslås med bestemthed, antages det, at disse perioder ikke falder sammen med forsikrings- eller bopælsperioder, der er tilbagelagt efter en anden medlemsstats lovgivning, og de skal medregnes ved sammenlægning af perioder, for så vidt de kan komme i betragtning i dette øjemed.

59. Der er således i denne sag tale om en fiktiv periode, der af den nationale lovgivning er blevet ligestillet med en forsikringsperiode, og som skal betragtes som tilbagelagt inden forsikringsbegivenhedens indtræden.

60. I overensstemmelse med Domstolens synspunkt i Di Prinzio-dommen opfylder denne fiktive periode de betingelser, der kræves opfyldt for, at den kan blive medregnet ved beregningen af den forholdsmæssige ydelse.

61. I modsætning til det af den spanske regering og INSS anførte fører denne vurdering ikke til, at sagsøgeren opnår en dobbelt fordel.

28 — Forordning af 21.3.1972 om regler til gennemførelse af forordning nr. 1408/71, som ændret og ajourført ved forordning nr. 118/97, som ændret ved forordning nr. 1399/1999.

62. Denne medregning svarer kun til streng anvendelse af forordningens artikel 46, stk. 2, som netop har til formål at fastsætte det faktiske beløb for ydelsen, som de respektive institutioner i hver medlemsstat skal udrede i forhold til de rettigheder, som en arbejdstager har erhvervet i hver af disse medlemsstater.

63. Omvendt straffer den af den spanske regering og INSS forfægtede opfattelse Ángel Barreira Pérez for at have udøvet sin ret til fri bevægelighed.

64. Hvis han var blevet i Spanien for at arbejde og havde tilbagelagt alle forsikringsperioderne her, ville hans alderspension være blevet beregnet ved, at hele den fiktive omtvistede periode blev taget i betragtning.

65. Som det er fremgået, beregnes alderspensionen efter spansk lovgivning ved, at der på de relevante basisbeløb anvendes procentsatser i forhold til det antal år, hvor der er betalt bidrag, og antallet af år fastlægges ved til det antal år, hvor der faktisk er betalt bidrag, at tillægge det antal år, der godskrives arbejdstageren i henhold til stk. 3, litra b), i den anden overgangsbestemmelse [29].

66. At se bort fra den omtvistede fiktive periode ved beregningen af den forholdsmæssige ydelse vil klart føre til at mindske de fordele, som Ángel Barreira Pérez kunne have fået fra denne fiktive periode, blot fordi han udøvede sin ret til fri bevægelighed.

67. Forordningen har imidlertid til formål at forhindre vandrende arbejdstagere i at miste retten til sociale sikringsydelser og at tåle en nedsættelse af størrelsen af disse ydelser, fordi de har udnyttet den ret til fri bevægelighed, som tilkommer dem i henhold til traktaten [30].

68. Domstolen har gentagne gange udtalt, at målet for artikel 39 EF til 42 EF ikke ville blive nået, hvis EF-arbejdstagerne ved at udøve denne ret skulle miste de fordele, som sikres dem ved en medlemsstats lovgivning. En sådan konsekvens kan få disse arbejdstagere til at opgive at udøve deres

29 — Jf. punkt 4-9 ovenfor.

30 — Jf. navnlig dom af 9.8.1994, sag C-406/93, Reichling, Sml. I, s. 4061, præmis 24.

ret til fri bevægelighed og udgør derfor en hindring for denne frihed [31].

69. Domstolen har udledt heraf, at de ovennævnte bestemmelser er til hinder for, at en EF-arbejdstager, fordi han har udøvet sin ret til fri bevægelighed, enten helt eller delvis fratages fordelen ved en bestemmelse i sin nationale lovgivning på det sociale sikringsområde. Domstolen har således udtalt, at fællesskabsretten er til hinder for, at en vandrende arbejdstager ved beregningen af sin alderspension mister retten efter national lovgivning til ligestilling af invaliditetsperioder med beskæftigelsesperioder alene af den grund, at han på tidspunktet for uarbejdsdygtighedens indtræden ikke var arbejdstager i den pågældende medlemsstat, men i en anden medlemsstat [32].

70. Det af INSS anlagte synspunkt, hvorefter den faktor, der anvendes til at beregne den forholdsmæssige ydelse, fastsættes til 0,5685 i stedet for 0,6733, kan afgjort få en arbejdstager til at opgive at udøve sin ret til fri bevægelighed.

71. Jeg slutter af samtlige ovenstående bemærkninger, at det andet præjudicielle spørgsmål skal besvares bekræftende.

31 — Jf. navnlig Paraschi-dommen, præmis 22, og dom af 15.10.1991, sag C-302/90, Faux, Sml. I, s. 4875, præmis 27 og 28 og den deri nævnte retspraksis.

32 — Lepore og Scamuffa-dommen, præmis 24.

V — Den tidsmæssige begrænsning af dommens virkninger

72. Den spanske regering har nedlagt påstand om, at Domstolen, såfremt de præjudicielle spørgsmål besvares bekræftende, fastslår, at dommens virkninger ikke har tilbagevirkende kraft.

73. Regeringen har gjort gældende, at et bekræftende svar risikerer at medføre en alvorlig økonomisk uligevægt for den nationale sociale sikringsordning. Den har tilføjet, at personer, der har indbetalt bidrag mellem 1960 og 1966 i en medlemsstat, vil kunne opnå en betydelig forhøjelse af den pension, de har ret til i Spanien.

74. I denne forbindelse skal det bemærkes, at den fortolkning, som Domstolen foretager af en fællesskabsretlig regel under udøvelse af kompetencen i henhold til traktatens artikel 234, belyser og præciserer betydningen og rækkevidden af den pågældende regel, således som den skal forstås og anvendes, henholdsvis burde have været forstået og anvendt fra sin ikrafttræden. Heraf følger, at den således fortolkede regel kan og skal anvendes af retten endog i forbindelse med retsforhold, der er stiftet og består, før der afsiges dom vedrørende fortolkningsanmodningen, såfremt betingelserne for at forelægge en

tvist om anvendelsen af den nævnte regel i øvrigt er opfyldt [33].

75. Ifølge fast retspraksis kan Domstolen kun undtagelsesvis under anvendelse af et almindeligt retssikkerhedsprincip, der er knæsat i Fællesskabets retsorden, finde anledning til at begrænse borgernes mulighed for at påberåbe sig den således fortolkede bestemmelse med henblik på anfægtelse af tidligere i god tro stiftede retsforhold [34].

76. Denne begrænsning er undergivet to hovedbetingelser, nemlig at de berørte parter skal være i god tro, og at der skal være fare for alvorlige forstyrrelser [35]. Derudover kan den kun foretages i den dom, hvori der træffes afgørelse vedrørende den anmodede fortolkning [36].

77. I den foreliggende sag er det ubestrideligt, at såfremt Domstolen besvarer de to præjudicielle spørgsmål bekræftende, vil dommen få negative finansielle konsekvenser for den spanske sociale sikringsordning, selv om det sagens omstændigheder taget i betragtning ikke er muligt at vurdere deres omfang og tidsmæssige udstrækning. De to øvrige betingelser er imidlertid efter min opfattelse ikke opfyldt.

78. Betingelsen om, at de berørte parter skal være i god tro, kræver således, at de med rimelighed har kunnet tage fejl af anvendelsen [37] eller rækkevidden [38] af den fortolkede fællesskabsbestemmelse. Det kræves, at uklarheden ved den anvendelige fællesskabsret har været årsag til alvorlig juridisk retsusikkerhed [39].

79. Forordningens artikel 46 er ikke specielt uklar. Forordningens artikel 46, stk. 2, litra b), indeholder, i hvert fald siden fortolkningen af bestemmelsen i Di Prinziodommen, ikke nogen uklarhed, i det mindste ikke for så vidt angår de betingelser, under hvilke de fiktive bidragsperioder skal medregnes ved beregningen af den forholdsmæssige ydelse. Den spanske regering og INSS har kun påberåbt sig sandsynligheden for finansielle konsekvenser for det berørte sociale sikringsorgan.

33 — Dom af 4.5.1999, sag C-262/96, Sürül, Sml. I, s. 2685, præmis 107.

34 — I Domstolens dom af 8.4.1976, sag 43/75, Defrenne, Sml. s. 455, fastslog Domstolen for første gang, at den kunne begrænse den tidsmæssige virkning af sine præjudicielle afgørelser, under henvisning til bydende retssikkerhedsbetragtninger med hensyn til samtlige de interesser, som gør sig gældende, offentlige såvel som private. Jf. for nylig, dom af 12.10.2000, sag C-372/98, Cooke, Sml. I, s. 8683, præmis 42.

35 — Cooke-dommen, præmis 42.

36 — Dom af 16.7.1992, sag C-163/90, Legros m.fl., Sml. I, s. 4625, præmis 30, og af 15.12.1995, sag C-415/93, Bosman, Sml. I, s. 4921, præmis 142.

37 — Dom af 17.5.1990, sag C-262/88, Barber, Sml. I, s. 1889, præmis 43.

38 — Dom af 27.3.1980, sag 61/79, Denkavit italiana, Sml. s. 1205, præmis 19, 20 og 21.

39 — Dom af 13.2.1996, forenede sager C-197/94 og C-252/94, Bautiaa og Société française maritime, Sml. I, s. 505, præmis 48.

80. Endvidere skal jeg bemærke, at når det som i den foreliggende sag drejer sig om en social sikringsordning, hvis finansiering afhænger af en medlemsstat, fremgår det af fast retspraksis, at de finansielle følger, en af Domstolen afsagt dom ved en præjudiciel forelæggelse kan have for en stat, aldrig i sig selv kan begrunde, at virkningerne af en dom begrænses tidsmæssigt. Domstolen har fastslået, at det ville medføre en væsentlig svækkelse af beskyttelsen ved domstolene af de rettigheder, som tilkommer borgerne efter fællesskabsretten, såfremt en doms virkninger blev begrænset tidsmæssigt udelukkende under hensyn til sådanne betragtninger [40].

81. Endelig er det min opfattelse, at den anmodede begrænsning vil være i strid med, at fraværet af en sådan foranstaltning ikke blev anordnet i Di Prinzio-dommen.

82. Som jeg har påpeget ovenfor, kan en begrænsning af de tidsmæssige virkninger kun foretages i den dom, hvori der træffes afgørelse vedrørende den anmodede fortolkning. Domstolen har udtalt, at såfremt den ikke har begrænset de tidsmæssige virkninger af en dom om fortolkningen af en fællesskabsbestemmelse, kan en sådan begrænsning ikke foretages i en senere dom [41].

83. I den foreliggende sag har den forelæggende ret forelagt Domstolen to præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af henholdsvis forordningens artikel 1, litra r) og s), og artikel 46. Jeg har konstateret, at forordningens artikel 1, litra r) og s), som udtrykkeligt henviser til national lovgivning, har været genstand for en lang og fast retspraksis [42].

84. For så vidt angår forordningens artikel 46, stk. 2, litra b), er der ikke i Di Prinzio-dommen fastsat nogen begrænsning af de tidsmæssige virkninger af Domstolens fortolkning af bestemmelsen, hvorefter den forholdsmæssige ydelse skal beregnes ved at tage hensyn til alle de fiktive bidragsperioder, der ligger før forsikringsbegivenhedens indtræden, tillagt de faktiske beskæftigelsesperioder eller de perioder, som er ligestillet ved den lovgivning, som den kompetente institution anvender.

85. Det er min opfattelse, at sagens konkrete omstændigheder ikke begrunder en fravigelse af princippet om, at præjudicielle forelæggelsesdomme har tilbagevirkende kraft.

40 — Dom af 24.9.1998, sag C-35/97, Kommissionen mod Frankrig, Sml. I, s. 5325, præmis 52, og af 23.5.2000, sag C-104/98, Buchner m.fl., Sml. I, s. 3625, præmis 41 og den deri nævnte retspraksis.

41 — Jf. dom af 2.2.1988, sag 309/85, Barra, Sml. s. 355, præmis 14.

42 — Jf. punkt 24 ovenfor.

VI — Forslag til afgørelse

86. Henset til ovenstående bemærkninger forslår jeg Domstolen at besvare Juzgado de lo Social de Orenses spørgsmål på følgende måde:

»1) Bestemmelserne i artikel 1, litra r) og s), i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, som ændret og ajourført ved Rådets forordning (EF) nr. 118/97 af 2. december 1996, som ændret ved Rådets forordning (EF) nr. 1399/99 af 29. april 1999, skal fortolkes således, at bidragsperioder, hvor der ikke faktisk er indbetalt bidrag, men som efter de nationale bestemmelser i en medlemsstat er ligestillet og medregnes med henblik på at fastlægge det antal år, hvor der er betalt bidrag, og som igen er bestemmende for det alderspensionsbeløb, der er fastsat i statens egen lovgivning, ud fra et retligt synspunkt skal betragtes som forsikringsperioder, eftersom disse perioder i henhold til den nationale lovgivning medregnes ved beregningen af det teoretiske beløb for alderdomsydelsen, jf. forordningens artikel 46, stk. 2, litra a).

2) Forordningens artikel 46, stk. 2, litra b), skal fortolkes således, at udtrykket »længden af de forsikrings- eller bopælsperioder, der er tilbagelagt efter den for institutionen gældende lovgivning forud for forsikringsbegivenhedens indtræden«, som den kompetente institution i en medlemsstat anvender, også omfatter sådanne fiktive bidragsperioder, der udgøres af perioder, der ligger før forsikringsbegivenhedens indtræden, og som i henhold til den pågældende medlemsstats lovgivning skal medregnes som bidragsperioder med henblik på fastsættelsen af alderspensionens størrelse.«